

Татарстан Республикасы
Нурлат муниципаль районы
Якушкино авыл жирлеге Советы

КАРАР

« 14 » ноябрь 2019 ел

№ 91

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының «Якушкино авыл жирлеге муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турында» гы нигезләмәне раслау хакында

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, «Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Якушкино авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Якушкино авыл жирлеге Советы КАРАР ИТТЕ:

1. «Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Якушкино авыл жирлеге» муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турында Нигезләмәне расларга (1 нче күшымта).

2. Түбәндәге каарларны үз көчен югалткан дип танырга:

-Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Якушкино авыл жирлеге Советының 2010 елның 15 апрелендәге 255/2 номерлы «Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Якушкино авыл жирлеге» муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турындағы нигезләмәне раслау хакында» каары

- Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Якушкино авыл жирлеге Советының 2016 елның 10 июнендей 30 номерлы «Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Якушкино авыл жирлеге Советының «Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының Якушкино авыл жирлеге» муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турындағы нигезләмәне раслау хакында» 2010 елның 15 апрелендәге 255/2 номерлы каарына үзгәрешләр керту турында» каары.

3. Әлеге каарны Нурлат муниципаль районының рәсми сайтында бастырып чыгарырга.

4. Әлеге каарның үтәлешен контролъдә тотуны үз өстемдә калдырам.

Татарстан Республикасы
Нурлат муниципаль районы
Якушкино авыл жирлеге
Советы рәисе

Х.Х.Хамидуллин

АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНДӘ БЮДЖЕТ ПРОЦЕССЫ ТУРЫНДА НИГЕЗЛӘМӘ

1 бүлек. Гомуми нигезләмәләр

Статья 1. Әлеге Нигезләмә белән җайга салына торган хокукий мөнәсәбәтләр һәм аларның хокукий нигезе

1. Әлеге Нигезләмә Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, "Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында" 2004 елның 28 июлendәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, авыл жирлеге Уставы нигезендә эшләнде, әлеге нигезләмә шулай ук авыл жирлеге бюджетын төзү, карау, раслау, үтәү һәм аның үтәлешен тикшереп тору барышында, шулай ук муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру һәм авыл жирлегенең муниципаль бурычы белән идарә итү барышында бюджет хокук мөнәсәбәтләре субъектлары арасында барлыкка килә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала.

2. Авыл жирлеге бюджет хокук мөнәсәбәтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, әлеге Нигезләмә, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы бюджет законнарының башка актлары, муниципаль хокукий актлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

Статья 2. Тәшенчәләр һәм терминнар

1. Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган тәшенчәләр һәм терминнар Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән мәгънәдә кулланыла.

Статья 3. Бюджетның хокукий рәвеше

1. Авыл жирлеге бюджеты (алга таба - жирлек бюджеты) авыл жирлеге Советы карары рәвешендә эшләнә һәм раслана (алга таба – жирлек Советы).

2. Авыл жирлеге муниципаль берәмлеке бюджеты чираттагы финанс елына һәм план чорына төзелә һәм раслана.

3. Бюджет проектын формалаштыру Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп кабул ителә торган жирлек советының хокукий актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

4. Жирлек Советының жирлек бюджеты турындагы карары чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан үз көченә керә һәм, әгәр жирлек бюджеты турында карарда башкасы каралмаган булса, финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

Статья 4. Бюджет процессы принциплары

1. Авыл жирлеге бюджет процессы Россия Федерациисе Бюджет кодексы белән билгеләнгән Россия Федерациисе бюджет системасы принципларына нигезләнә:

- Россия Федерациисе бюджет системасының бердәмлеге;
- Россия Федерациисе бюджет системасы бюджетлары арасында бюджетлар кытлыкларын финанслау керемнәрен, чыгымнарын һәм чыганакларын булу; бюджетларның мөстәкыйльлеге;
- Россия Федерациисе субъектларының, муниципаль берәмлекләрнен бюджет хокуклары тигезлеге;
- бюджет кытлыкларын финанслау чыганакларының, керемнәрнең һәм чыгымнарының чагылышы;
- жирлек бюджеты баланслылығы;
- бюджет чараларын куллануның нәтижәлелеге һәм нәтижәлелеге;
- бюджет чыгымнарын гомуми (жыелма) каплау;
- ачыклык;
- жирлек бюджетының дөреслеге;
- бюджет акчаларының адреслары һәм максатчан характеристы;
- бюджет чыгымнарының ведомство буйсынуы;
- касса бердәмлеге.

Статья 5. Бюджет процессы этаплары

1. Авыл жирлеге бюджет процессы түбәндәге этапларны үз эченә ала:

- авыл жирлеге һәм аның икътисады тармакларының социаль-икътисадый үсеш фаразларын эшләү, жыелма финанс балансын әзерләү;
- жирлек бюджеты проектын төзү;
- жирлек бюджеты проекты һәм жирлек бюджеты үтәлеше турында отчет буенча ачык тыңлаулар үткәрү;
- жирлек бюджетын карау һәм раслау;
- жирлек бюджетының үтәлеше;
- тиешле елга бюджет турындагы карага үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;
- жирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапны раслау;
- бюджет үтәлеше турында еллык хисапка тышкы тикшерү уздыру.

2. Муниципаль финанс контроле бюджет процессының барлық этапларында гамәлгә ашырыла.

3. Бюджет һәм салым сәясәте өлкәсендә жирлек Советы каарлары проектлары билгеләнгән тәртиптә ачык бәйсез экспертиза узарга тиеш.

Статья 6. Бюджет процессында катнашучылар

1. Авыл жирлеге бюджет процессында катнашучылар булып торалар:

- авыл жирлеге Советы;
- авыл жирлеге башкарма комитеты;
- бюджет акчаларын баш бүлүчеләр;
- бюджет акчаларын бүлүчеләр;
- казначылык органнары;
- Россия Федерациисе законнары, Татарстан Республикасы законнары белән Бюджет, салым һәм башка вәкаләтләр йөкләнгән башка органнар;
- бюджет акчаларын алучылар.

Статья 7. Бюджет процессында катнашучыларның бюджет вәкаләтләре

1. авыл жирлеге Советы:

- бюджет проектын жирлек Советына керту тәртибен һәм вакытын, аны карау һәм раслау тәртибен, шулай ук жирлек бюджетын үтәу, аның үтәлешен контролъдә тоту, аның үтәлеше турындагы хисапны раслау тәртибен билгели;
- чираттагы финанс елы башланганчы жирлек бюджетын карый һәм раслый;
- жирлек бюджеты үтәлеше турында отчет раслый;
- ағымдагы елга жирлек бюджеты турындагы каарга үзгәрешләр һәм ёстәмәләр кертә;
- алдан, ағымдагы һәм киләсе финанс контролен гамәлгә ашыра;
- салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә жирле салымнарны һәм жыемнарны билгели, үзгәртә һәм юкка чыгара;
- жирле салымнар буенча салым ташламаларын, аларны куллану нигезләрен һәм тәртибен билгели;
- жирлекнең социаль-икътисади үсеш программаларын кабул итә;
- муниципаль милектәге мәлкәт белән идарә итү һәм идарә итү тәртибен, шулай ук район бюджетына аны кулланудан көргөн табыш юнәлешләрен билгели;

Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнмәгән муниципаль бурый китабына кертелүче мәгълүмат составын билгели;

- максатчан бюджет фондлары акчаларын тоту тәртибен билгели;
- муниципаль бурый хәзмәт күрсәту тәртибен раслый;
- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, авыл жирлеге Уставы һәм әлеге Нигезләмә нигезендә башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;
- авыл жирлеге бюджет, салым һәм бурый сәясәтен билгели;
- башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

2. авыл жирлеге башкарма комитеты:

- жирлек Советы каравына кирәклे документлар һәм материаллар белән жирлек бюджеты проектын кертә;
- жирлек Советы каравына жирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисап проектын кертә;
- жирлек Советы каравына жирлек бюджеты турындагы каарга үзгәрешләр һәм ёстәмәләр керту турында каар проектларын кертә;
- жирлек бюджеты үтәлешен тәэммин итә;
- жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләү, үзгәртү, юкка чыгару буенча хокукий актлар проектларын, жирле салымнар буенча салым ташламаларын керту һәм юкка чыгару буенча тәкъдимнәр әзерләүне оештыра;
- авыл жирлегенең социаль-икътисади үсеш программасын тезүне оештыра;
- муниципаль бурый кенәгәсән алыш бару тәртибен раслый;
- муниципаль бурый белән идарә итә;
- бюджет кытлыгын эчке финанслау чыганаклары администраторы сыйфатында муниципаль эчке бурый алулар алыш бара, кредит килешүләре һәм кредитларны жәлеп итү өчен шартнамәләр тәзи, муниципаль берәмлек исеменнән жирлек бюджеты турындагы каарда тиешле елга билгеләнгән чикләрдә муниципаль гарантияләр бирә;
- авыл жирлеге жирлек бюджеты акчаларын кире кайтару нигезендә, бюджет инвестицияләре бирү турындагы килешүләр тәкъдим итә;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, авыл жирлеге Уставы нигезендә башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

3. Бюджет акчаларын алучы:

- бюджет акчаларын алу хокукун раслаучы гаризалар яки башка документлар тапшыра;
- максатчан билгеләнеше нигезендә бюджет акчаларын нәтижәле файдалануны тәэммин итә;
- кире кайтару нигезендә алынган бюджет акчаларын үз вакытында һәм тулы куләмдә кайтарырга һәм түләү нигезендә бирелгән бюджет акчаларыннан файдаланган өчен түләү кертергә тиеш;

- обязан своевременно представлять отчеты и иные сведения об использовании бюджетных средств.

4. Жирле бюджетка керемнэр администраторы:

- жирлек бюджетына түләүләрнең дөреслеген, тулылыгын һәм вакытында түләнүен контрольдә тота;

- жирлек бюджетына түләүләр буенча пеняларны һәм штрафларны исәпли, исәпкә ала һәм түләттерә;

- район бюджетына артык түләнгән (алынган) түләүләрне, пеняларны һәм штрафларны кире кайтару (зачет) турында каарлар кабул итә.

Жирлек бюджетына керемнэрнең администраторлары булып дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары, бюджеттан тыш дәүләт фондлары идарәсе органнары, Россия Федерациясе Үзәк банкы, шулай ук билгеләнгән тәртиптә исәп-хисапның дөреслеген, тулылыгын һәм үз вакытында түләүнен дөреслеген, исәп-хисап ясауны, исәпкә алуны, артык түләнгән (алынган) түләүләрне, пеняларны һәм алар буенча штрафларны кире кайтару (зачет) турында каарлар кабул итүне һәм кабул итүне гамәлгә ашыручы дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары санала.

Статья 8. Жирлек бюджеты керемнәре

1. Жирлек бюджеты керемнәре Россия Федерациясе Бюджет һәм салым законнары нигезендә формалаша.

Статья 9. Жирлек бюджеты чыгымнары

1. Чираттагы финанс елында жирлек бюджетыннан финансдана:

- жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары һәм үз керемнәре исәбеннән үз керемнәре, чыгымнары исәбеннән - Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән чыгым йөкләмәләре, Россия Федерациясе законнары, шартнамәләр һәм килешүләр нигезендә үтәлеше чираттагы финанс елында булырга тиешле федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы һәм жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен чикләү белән бәйле чыгым йөкләмәләре;

2. Авыл жирлеге, федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне хәл итүгә бәйле чыгым йөкләмәләрен, федераль законнара, Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, билгеләргә һәм үтәргә хокуклы түгел.

Статья 10. Муниципаль заказ

1. Муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар ташуга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә заказлар урнаштыру «Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәэммин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу өлкәсендә контракт системы турында» 2013 елның 5 апрелендәге 44-ФЗ номерлы Федераль законда каралган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Товар китерү, эшләр башкару һәм хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль заказ, жирлек бюджеты акчалары исәбеннән түләнелә.

Статья 11. Жирлек бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр

1. Жирлек бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләнгән тәртиптә бирелә.

2. Өлөгө статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән бюджетара субсидияләр жирлек бюджетында Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә карала.

Статья 12. Жирлекләр бюджетларына район бюджетыннан субсидияләр

1. Район Советы каарларында каралган очракларда һәм тәртиптә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл иту буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен үтәгәндә барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләрен финанслашу максатларында Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләре нигезендә жирлекләр бюджетларына район бюджетыннан субсидияләр бирелергә мөмкин.

2. Өлөгө статьяда күрсәтелгән субсидияләр бирунен максатлары һәм шартлары район Советы каары белән билгеләнгән тәртиптә төзелә торган жирле администрацияләр арасында килешүләр белән билгеләнә.

Статья 13. Район бюджетыннан шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына башка бюджетара трансферлар

1. Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасының тиешле законнары нигезендә кабул ителә торган район Советы каарларында каралган очракта һәм тәртиптә район бюджетыннан башка бюджетара трансферлар, шул исәптән төзелгән килешүләр нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл иту вәкаләтләренен бер өлешен гамәлгә ашыруга бюджетара трансферлар да бирелергә мөмкин.

Статья 14. Жирлек алдындагы акчалата йөкләмәләр

1. Акча йөкләмәләре буенча жирлек алдындагы бурыч булып акча средстволары суммасы тора, аны жирлек алдындагы акчалата йөкләмә нигезендә билгеле бер датага түләргә тиеш.

2. Жирлек алдындагы акчалата йөкләмәләр буенча таләпләр районның финанс активларын формалаштыра.

3. Жирлек алдындагы акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны исәптән түшерү һәм исәпкә алу кагыйдәләре (нигезләре, шартлары һәм тәртибе), Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган очраклардан тыш, районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә.

4. Жирлек алдындагы акчалата йөкләмәләрне (акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны) исәпкә алу, шулай ук күрсәтелгән йөкләмәләр һәм алыш-бирешләр буенча таләп хокукларын гамәлгә ашыру Россия Федерациясе Бюджет кодексының 93² статьясындагы 4 пунктында күрсәтелгән тиешле орган яисә Россия Федерациясе Бюджет кодексының 93² статьясындагы 5 пунктында күрсәтелгән вәкаләтле зат тарафыннан гамәлгә ашырыла.

5. Өгөр дә килешү белән башкасы билгеләнмәгән булса, жирлек алдындагы акчалата йөкләмәләр тиешле сумманы жирлек бюджетының бердәм счетына күчерү датасыннан үтәлгән дип санала.

Статья 15. Жирлек бюджетында каарлмаган чыгымнарны финанслау

1. Жирлек бюджеты чыгымнарының яңа төрләрен финанслау яисә жирлек бюджеты чыгымнарының гамәлдәге төрләрен финанслау чираттагы финанс елы башыннан ук, жирлек бюджеты турындагы каарларга кертелгәндә йә агымдагы елда жирлек бюджеты турындагы каарларга тиешле үзгәрешләр кертелгәннән соң, жирлек бюджетының аерым статьялары буенча чыгымнар кимегәндә һәм (яисә)

жирлек бюджеты түрүндагы каарга тиешле үзгәрешләр кертелгәннән соң гына башкарыла ала.

2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты түрүндагы каарда (кушымта рәвешендә) гамәлләре чираттагы финанс елына һәм план чорына юкка чыгарыла яисә туктатыла торган норматив-хокукий актлар (статьяларның, аерым пунктларның, пунктчаларның, абзацларның) исемлеге курсәтелә.

Норматив-хокукий актны тормышка ашыру өчен чыгымнар өлешчә (тулы күләмдә түгел) финанслау чыганакларына бюджет түрүнде тиешле каарда тәэммин ителгән очракта, жирлек бюджеты түрүндагы каарда норматив актны финанслауның кайсы өлешендә карап маган булуы күрсәтелә..

3. Әгәр хокукий актлар жирлек бюджеты түрүнде каарда карап маган бюджет йөкләмәләрен билгеләсә, жирлек бюджеты түрүнде каар кулланыла.

4. Әгәр жирлек бюджетын үтәү барышында жирлек бюджеты керемнәренең күләме тиешле елга бюджет түрүндагы каарда билгеләнгән суммалардан артык артса, өстәмә керемнәр беренче чиратта тиешле елга бюджетта финанслау чыганаклары белән тәэммин ителмәгән яисә өлешчә тәэммин ителмәгән норматив актларда карап маган чыгымнарны финанслауга жибәрелә (тулы күләмдә түгел).

Статья 16. Жирлек бюджеты дефициты

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты кабул ителгән очракта, жирлек бюджеты түрүнде тиешле каар белән жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары расланы.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты кабул ителгән очракта, жирлек бюджеты түрүндагы тиешле каарда жирлек бюджеты чыгымнарын финанслау чыганакларынан жирлек бюджеты чыгымнарын финанслау өчен жирлек бюджеты чыгымнарын жәлеп иту карап маган мөмкин.

2. Жирлек бюджетының агымдагы чыгымнары жирлек бюджеты түрүндагы каар белән расланган жирлек бюджеты керемнәре күләменинән артып китә алмый.

3. Жирлек бюджеты кытлыгы, кире кайтарылмы торган кертемнәрнең һәм (яисә) түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәреннән керемнәрнең расланган күләмен исәпкә алмыйча, жирле бюджет керемнәренең расланган еллык гомуми күләменең 10 процентыннан артмаска тиеш.

4. Әлеге пунктның 2-3 пунктларында билгеләнгән чик күрсәткечләрне үтәү шулай ук жирлек бюджеты үтәлеше түрүндагы хисап күрсәткечләре буенча финанс елы өчен тәэммин ителергә тиеш.

Статья 17. Жирлек бюджетында карап маган чыгымнарны финанслау

1. Жирлек бюджеты чыгымнарының яңа тәрләрен финанслау яисә жирлек бюджеты чыгымнарының гамәлдәге тәрләрен финанслау чираттагы финанс елы башыннан ук, жирлек бюджеты түрүндагы каарга кертелгәндә йә агымдагы елда жирлек бюджеты түрүндагы каарга тиешле үзгәрешләр кертелгәннән соң, жирлек бюджетының аерым статьялары буенча чыгымнар кимегәндә һәм (яисә) жирлек бюджеты түрүндагы каарга тиешле үзгәрешләр кертелгәннән соң гына башкарыла ала.

2. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты түрүндагы каарда (кушымта рәвешендә) гамәлләре чираттагы финанс елына һәм план чорына юкка чыгарыла яисә туктатыла торган норматив-хокукий актлар (статьяларның, аерым пунктларның, пунктчаларның, абзацларның) исемлеге курсәтелә.

Норматив-хокукий актны тормышка ашыру өчен чыгымнар өлешчә (тулы күләмдә түгел) бюджет түрүндагы каарда финанслау чыганаклары белән тәэммин

ителгән очракта, жирлек бюджеты түрүндагы каарда норматив актны финанслауның кайсы өлешиенде каралмаган булуы күрсәтелә.

3. Хокукый актлар жирлек бюджеты түрүнде каарда каралмаган Бюджет йөклөмәләрен билгеләсә, жирлек бюджеты түрүнде каар кулланыла.

4. Өгөр жирлек бюджеты үтәлеши барышында жирлек бюджеты керемнәренең тиешле елга бюджет түрүндагы каарда билгеләнгән суммадан артыграгы күләме арта бара икән, беренче чиратта өстәмә керемнәр тиешле елга бюджетта финанслау чыганаклары белән тәэмин ителмәгән яисә өлешичә (тулы күләмдә түгел) тәэмин ителмәгән норматив актларда каарланычын финанслауга жибәрелә.

Статья 18. Муниципаль унитар предприятиеләрнен, бюджет учреждениеләренен өченче затлардан бурыч алулары

1. Бюджет учреждениеләре кредит оешмаларыннан, башка юридик, физик затлардан, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан кредит (заем) алырга хокуклы түгел.

2. Муниципаль унитар предприятиеләр үз бурычларын жирлек Башкарма комитетында өченче затлардан мәжбүри рәвештә килештерәләр.

2 бүлек. ЖИРЛЕК БЮДЖЕТЫ ПРОЕКТЫН ТӘЗҮ

Статья 19. Гомуми нигезләмәләр

1. Жирлек бюджеты проектын тәзү-жирлек Башкарма комитетының аерым бурычы.

2. Жирлек бюджеты проектын тәзү алдыннан жирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразын эшләү һәм бюджет, салым сәясәтенең төп юнәлешләрен эшләү күздә тотыла.

Статья 20. Жирлек бюджеты проектын тәзү өчен кирәклө белешмәләр

1. Жирлек бюджеты проектын тәзү тубәндәгеләргә нигезләнә:

- Россия Федерациясе Президентының Бюджет юлламасына;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразы;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

Статья 21. Жирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразы

1. Жирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразы кимендә өч ел вакыт өченде эшләнә.

Статья 22. Бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре

1. Жирлек Советы тарафыннан чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет һәм салым сәясәтенең өстенлекле юнәлешләре һәм юнәлешләре билгеләнә.

Статья 23. Финанс ресурслары балансы

1. Финанс ресурслары балансы жирлек территориясендә районның һәм хужалык итүче субъектларның барлык керемнәре һәм чыгымнары балансын тәшкил итә.

Финанс ресурслары балансы, жирлекнен социаль-икътисади үсеш фаразы нигезендә, узган ел өчен финанс ресурсларының хисап балансы нигезендә төзелә һәм жирлек бюджетын төзү өчен нигез булып тора.

Статья 24. Ведомство һәм озак сроклы максатчан программалар

1. Озак сроклы максатчан программалар жирлекнен башкарма комитеты тарафыннан эшләнә һәм расланы.

Озак вакытлы максатчан программалар исемлеген формалаштыру Россия Федерациясенең социаль-икътисади үсеш фаразы һәм Нурлат муниципаль районының социаль-икътисади үсеш фаразлары һәм әлеге фаразлар нигезендә билгеләнә торган ёстенлекләр нигезендә жирлек башкарма комитеты тарафыннан тормышка ашырыла.

2. Жирлек бюджетында ведомство максатчан программаларын гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре каралырга мөмкин.

Статья 25. Жирлек бюджеты турында карап проектында карау һәм раслау өчен бирелә торган күрсәткечләр составы

1. Жирлек бюджеты турындагы карап проектында жирлек бюджетының төп характеристикалары булырга тиеш.

Жирлек бюджетының төп характеристикаларына керемнәренең гомуми күләме, чыгымнар һәм жирлек бюджеты кытлыгы керә.

2. Жирлек бюджеты турындагы карап проектында шулай ук жирлек бюджетының төркем, төркемчәләр һәм Россия Федерациясе бюджетларының керемнәр классификациясенең статьялары буенча фаразлана торган керемнәре күрсәткечләре дә бар.

3. Жирлек бюджеты карапы белән түбәндәгеләр билгеләнә:

бюджет керемнәренең баш администраторлары исемлеге;

бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары;

бюджет ассигнованиеләрен чираттагы финанс елына һәм план чорына чыгымнар классификациясенең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары һәм чыгымнар төрләре буенча бүлү;

гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә юнәлдерелгән бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;

чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансферлар күләме;

бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлеге;

муниципаль эчке бурычның ин югары чиге, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына, муниципаль гарантияләр буенча бурычның ин югары чиген күрсәтеп;

бюджет ассигнованиеләрен чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре, максатчан статьялары һәм чыгымнар төрләре буенча бүлү;

бюджет законнары актларында билгеләнгән башка күрсәткечләр.

4. Жирлек бюджеты турындагы карап проектында муниципаль бурычның түбәндәге характеристикалары билгеләнергә тиеш: жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары, Чираттагы финанс елыннан соң килүче елның 1 гыйнварына муниципаль бурычның ин югары чиге, шулай ук әлеге Нигезләмәдә каралган башка чик күрсәткечләр, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләренең ин чик күләмнәрен күрсәтеп, билгеләнергә тиеш.

5. Авыл жирлеге бюджеты түрүндагы карап проектында чыгымнар составында чираттагы финанс елыннан артып киткән вакытка салым кредитлары бирү лимитлары билгеләнергә тиеш.

Статья 26. Жирлек бюджеты проекты белән бер үк вакытта төзелә торган документлар һәм материаллар

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проектын төзү максатларында тубәндәге документлар һәм материаллар әзерләнергә тиеш:

- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразы;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразы;

2. Жирлек бюджеты проекты белән бер үк вакытта чираттагы финанс елына тубәндәгеләр төзелә:

- чираттагы финанс елына һәм план чорына адреслы инвестиция программасы;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты кытлыгын каплау өчен каралган авыл жирлегенең муниципаль бурыч структурасы һәм муниципаль эчке бурыч алулар программы;

- бирелгән салым ташламаларыннан жирлек бюджеты югалтуларын бәяләү;

- агымдагы финанс елына жирлек бюджеты үтәлешенә бәя;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә каралган башка документлар һәм материаллар.

Статья 27. Жирлек бюджеты проектын төзү тәртибе

1. Жирлек бюджеты проектын төзү тәртибе һәм сроклары Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм әлеге Нигезләмә нигезендә жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

З бүлек. ЖИРЛЕК БЮДЖЕТЫН КАРАУ һәМ РАСЛАУ

Статья 28. Жирлек Советы каравына жирлек бюджеты проектын керту

1. Жирлек башкарма комитеты жирлек Советы каравына чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты түрүнде карап проектын 15 ноябрьдән дә соңга калмыйча тубәндәге документлар һәм материаллар белән бергә кертә:

чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

агымдагы финанс елының узган чорында жирлекнең социаль-икътисади үсешенең якынча нәтижәләре һәм агымдагы финанс елында районның социаль-икътисади үсешенең көтелгән нәтижәләре;

чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразы;

чираттагы финанс елына һәм план чорына районның берләштерелгән бюджетының төп характеристикалары фаразы (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, дефицит (профицит);

бюджет проектына аңлатма язы;

методикалар (методикалар проектлары) һәм бюджетара трансферларны бүлүне исәпләү;

чираттагы финанс елы ахырына һәм план чорының һәр ел ахырына муниципаль бурычның ин югары чиге;

чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль эчке бурыч алулар программы проекты;

чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль гарантияләр программалары проектлары;

агымдагы финанс елына бюджет үтәлешен бәяләү;
бюджет законнары актларында каралған башка документлар һәм материаллар.

2. Жирлек бюджетты тұрындағы карап проектын көрту алдыннан жирлек Советына салымнар һәм жыемнар тұрындағы караптарның проектларын көрту һәм аларны үзгәрту тұрында караптар проектларын көрту зарур.

4 бүлек. ЖИРЛЕК БЮДЖЕТЫ ҮТӘЛЕШЕ

Статья 29. Жирлек бюджетты үтәлеше нигезләре

1. Авыл жирлеге территориясендә жирлек бюджетының казначылық үтәлеше билгеләнә.

Жирлек бюджетының үтәлеше жирлек башкарма комитеты тарафыннан тәэммин ителә.

2. Жирлек бюджетты касса бердәмлеге һәм чыгымнар ведомствога буйсынуында башкарыла.

Статья 30. Жирлек бюджетының жыелма бюджет язмасы

1. Жирлек бюджетының үтәлеше бюджет язмасы нигезендә башкарыла.

2. Бюджет язмасы Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнарының функциональ һәм икътисадый классификацияләре нигезендә жирлекнә расланған бюджетты нигезендә бюджет акчаларын бүлүчеләр һәм алучылар буенча бюджет акчаларын баш бүлүче тарафыннан төзелә.

3. Бюджет язмалары нигезендә бюджет акчаларын баш бүлүчеләрнәң жыелма бюджет язмасы төзелә.

Статья 31. Жирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлеше

1. Жирлек бюджетының керемнәр буенча үтәлешен күздә tota:

- жирлек бюджетының бердәм счетына керемнәрне күчерү һәм күчерү;
- жирлек бюджетына артық түләнгән керем суммасын кире кайтару;
- жирлек бюджеты керемнәрен исәпкә алу һәм жирлек бюджеты керемнәре тұрында хисап төзу.

Статья 32. Жирлек бюджетының чыгымнар буенча төп этаплары

1. Жирлек бюджеты чыгымнар буенча, әзлекле рәвештә тормышка ашырыла торған санкция һәм финанслау процедуralарын үтәп, жирлек бюджетының бердәм счетында бюджет акчаларының фактта булуы чиқләрендә үтәлә.

Жирлек бюджеты чыгымнарын башкарғанда санкцияләүнен төп этаплары булып торалар:

бюджет язмасын төзу һәм раслау;

бюджет ассигнованиеләре тұрында хәбәрнамәләрне баш бүлүчеләргә, бүлүчеләргә һәм бюджет акчаларын алучыларга житкерү, шулай ук бюджет акчаларын баш бүлүчеләргә, бүлүчеләргә һәм бюджет учреждениеләренә керемнәр һәм чыгымнар сметаларын раслау;

бюджет йөкләмәләре лимитлары тұрында хәбәрнамәләрне баш бүлүчеләргә, бюджет акчаларын алучылар һәм аны бүлүчеләргә житкерү һәм раслау;

бюджет акчаларын алучылар тарафыннан акчалата йөкләмәләрне кабул итү; акчалата йөкләмәләрне үтәүне раслау һәм тикшерү.

Финанслау процедурасы бюджет акчаларын тотудан гыйбарәт.

Статья 33. Бюджет ассигнованиеләре түрында хәбәрнамә

1. Жирлек бюджетыннан бюджет ассигнованиеләре күләме бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләргә житкерелә.

Бюджет ассигнованиеләре түрында хәбәрнамә жирлек бюджеты чыгымнарын һәм түләүләрне гамәлгә ашыру буенча бюджет йөкләмәләрен кабул итү хокуқын бирми.

Бюджет ассигнованиеләре түрында хәбәрнамәләрдә житкерелгән бюджет ассигнованиеләре күләмнәрен үзгәртү Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы белән билгеләнгән вәкаләтләр кысаларында гамәлгә ашырыла.

Бюджет акчаларын алучылар бюджет ассигнованиеләренең үзгәрүе түрында 15 көн эчендә хәбәрнамәләр алыша тиеш.

Статья 34. Бюджет йөкләмәләренең лимитларын раслау

1. Бюджет йөкләмәләренең лимиты - бюджет акчаларын баш бүлүче, бүлүче һәм алучы өчен өч айдан да артмаган чорга билгеләнә һәм раслана торган бюджет йөкләмәләре күләме.

2. Бюджет йөкләмәләренең лимитлары бюджет акчаларын алучыларның һәм бүлүчеләрнең барысына да гамәлдә булган чоры башланырга 5 көннән дә соңга калмычча житкерелә.

3. Бюджет акчаларын алучыларның чыгымнарын һәм түләүләрне гамәлгә ашыру буенча акчалата йөкләмәләрне кабул итүгә хокуклары күләме бюджет йөкләмәләре лимитлары белән билгеләнә.

Бюджет акчаларын алучылар товар (эшләр, хезмәт күрсәтуләр) белән тәэммин итүче белән килешүләр төзү юлы белән бюджет йөкләмәләре лимитларын һәм керемнәр һәм чыгымнар сметасын аларга житкерелгән чикләрдә чыгымнарын һәм түләүләрне гамәлгә ашыру буенча акчалата йөкләмәләрне кабул итәргә һәм алар нигезендә чыгымнарын һәм түләүләрне башкару өчен түләү һәм башка документлар төзергә хокуклы.

Статья 35. Жирлек бюджетыннан бюджет ассигнованиеләрен үзгәртү

1. Бюджет ассигнованиеләре түрындагы хәбәрнамәдә житкерелгән бюджет ассигнованиеләре түрындагы хәбәрнамәдә күрсәтелгән белән чагыштырганда, үзгәртү, жирлек бюджеты чыгымнарын киметү режимын кертү нәтиҗәсендә, башкарылырга мөмкин яисә Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә бюджет акчаларын баш бүлүче тарафыннан гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Статья 36. Жирлек бюджеты чыгымнарын киметү

1. Әгәр жирлек бюджетын үтәү барышында жирлек бюджеты керемнәренең яисә жирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларыннан керемнәрнең күләме кимү қүзәтелә икән, бу жирлек бюджеты тарафыннан расланган еллык билгеләнештәге чыгымнары 10 проценттан да артмаган күләмдә финанслауга кiterә, жирлекнең башкарма комитеты жирлек бюджеты чыгымнарын киметү режимын кертү түрында Карап кабул итәргә һәм күрсәтелгән режим кертергә хокуклы.

2. Жирлек бюджеты чыгымнарын киметү режимын кертү түрындагы каарда күрсәтелгән режим кертелгән дата һәм жирлек бюджеты чыгымнарын киметү күләме күрсәтелергә тиеш. Шул ук вакытта бюджет ассигнованиеләрен кыскарту бюджет акчаларын баш бүлүченең һәрберсе буенча еллык билгеләнешләрнең 10 проценттан артыгын тәшкил итәргә тиеш түгел.

3. Жирлек бюджеты чыгымнарын киметү режимын керту турында бюджет ақчаларын баш бүлүчеләргә, бүлүчеләргә һәм алучыларга хәбәр итү аны гамәлгә керту датасына кадәр 15 көннән дә соңға калмыйча башкарыла.

4. Жирлек бюджеты чыгымнарын киметү режимын керту турындағы карап нигезендә, бюджет йәкләмәләренең кулланылмаган лимитлары қыскартыла.

5. Жирлек бюджеты чыгымнарын киметү режимын гамәлдән чыгару, жирлек бюджеты чыгымнарын киметү құләмен үзгәрту Башкарма жирлек тарафыннан башкарыла.

Статья 37. Жирлек бюджеты чыгымнарын 10 проценттан да күбрәк киметү

1. Әгәр жирлек бюджетын үтәу барышында жирлек бюджеты керемнәренең яисә жирлек бюджетты қытлығын финанслау чыганакларыннан керемнәрнең құләме кимү құзәтелә икән, бу жирлек бюджеты тарафыннан расланған еллық билгеләнештәге чыгымнарны 10 проценттан артыкка финанслауны тулысынча финанслауга кiterә, жирлек башкарма комитеты жирле Советка ағымдагы финанс елына жирлек бюджеты турындағы карапта үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында карап проектын кертә.

2. Жирлек советы әлеге карап проектын керткәннән соң 15 көн эчендә чираттан тыш тәртиптә карый.

3. Әгәр жирлек бюджеты турындағы карапта үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында карап проекты 15 көн эчендә кабул ителмәсә, алға таба мәсьәлә буенча карап кабул ителгәнчө, жирлек бюджеты турындағы карапта башкасы караптамаған булса, жирлек башкарма комитеты жирлек бюджеты чыгымнарын пропорциональ киметүгә хокуклы.

Статья 38. Жирлек бюджетын үтәгендә фактта алынған жирлек бюджеты турында карап белән өстәмә расланған табышлардан файдалану

1. Жирлек бюджетын үтәгендә жирлек бюджеты турындағы карап белән расланғаннан артык фактта алынған керемнәр, жирлек бюджеты турындағы карапта үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертиләп генә, жирлек бюджеты дефициты құләмен киметүгә һәм жирлек бюджетының бурыч йәкләмәләрен киметүче түләүләргә жибәрелә. Шул ук вакытта өстәмә бюджет язмасы әзерләнә һәм расланы.

2. Кирәк булган очракта, әлеге пункттың 1 пункттында күрсәтелгән максатларга өстәмә табышларны жибәрергә, йә көтелгән факттагы керемнәр расланған еллық билгеләнешләрдән 10 процентта арткан очракта, жирлек бюджеты турындағы карап белән расланған ассигнованиеләрдән артык финанслау жирлек бюджеты турындағы карапта үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертиләннән соң гамәлгә ашырыла. Жирлек бюджеты турындағы карапта үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турындағы карап авыл жирлеге Советы тарафыннан квартал (ярты еллық) бюджеты үтәлеше нәтижәләре буенча кабул ителә, анда әлеге арттырып жибәрелгән.

3. Авыл жирлеге бюджеты турындағы карапта үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турындағы карап проекты өстәмә керемнәр алу белән бәйле рәвештә жирлек Советына Башкарма комитет тарафыннан кертелергә тиеш, ул аны 15 көн дәвамында чираттан тыш тәртиптә карый. Әгәр карап проекты 15 көн эчендә кабул ителмәсә, жирлек башкарма комитеты барлық юнәлешләр буенча да жирлек бюджеты чыгымнарын тигез индексацияләүне, жирлек бюджеты дефицитын киметкәннән һәм бурыч йәкләмәләрен түләгеннән соң башкарырга хокуклы.

Статья 39. Бюджет ассигнованиеләрен күчерү

1. Бюджет акчаларын баш бүлүчегэ бүлеп бирелгэн бюджет ассигнованиеләре Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнарын функциональ классификацияләунең бүлекләре, бүлекчәләре һәм максатчан статьялары һәм чыгымнар төрләре арасында бюджет акчаларын баш бүлүчегэ бүлеп бирелгэн бюджет ассигнованиеләренең 10 процента чикләрендә күчерелергә мөмкин.

Бюджет ассигнованиеләрен күчеру турында бюджет йөкләмәләре лимитларын житкергәндә хәбәр ителә.

2. Бюджет акчаларын баш бүлүче, үз компетенциясе кысаларында бюджет акчаларын алучылар арасында бюджет ассигнованиеләрен бюджет акчаларын алучыга житкерелгән бюджет ассигнованиеләренең 5 проценттан да артмаган күләмдә күчерергә хокуклы.

Бюджет акчаларын бүлүчеләр, аларның үзгәруе турында карап кабул ителгән көннән соң 15 көн эчендә, бюджет ассигнованиеләре үзгәруе турында хәбәрнамәне алдагы барлык бүлүчеләргә һәм алучыларга житкерергә тиеш.

Статья 40. Бюджет ассигнованиеләрен үзгәртүне чикләу

1. Финанс елына исәпләгәндә бюджет ассигнованиеләре күләме бюджет язмасы һәм жирлек бюджеты турындагы карап белән расланган бюджет ассигнованиеләре күләмнән 10 проценттан да артмаган күләмдә аерылырга мөмкин.

2. Бюджет ассигнованиеләре күләме бюджет язмасы белән расланган бюджет ассигнованиеләре күләмнәреннән, расланган бюджет ассигнованиеләренең 15 процентаеннан да артмаган күләмдә аерылырга мөмкин.

Статья 41. Жирлек бюджеты чыгымнарын блоклау

1. Жирлек бюджеты чыгымнарын блоклау жирлек бюджеты үтәлешенең теләсә кайсы этапында очрактарда башкарыла:

- әгәр бюджет ассигнованиеләре жирлек бюджеты турындагы карап нигезендә билгеләнгән таләпләрне баш бүлүче, эш бируче, бюджет акчаларын алучы тарафыннан башкарылган очракта бүленеп бирелгән булса, ләкин бюджет йөкләмәләре лимитларын төзү яисә кабул ителгән бюджет йөкләмәләрен раслау вакытына бу шартлар үтәлмәгән очракта;

- бюджет акчаларын максатчан кулланмау фактларын ачыклау.

2. Чыгымнарны блокировкалау турындагы карап бюджет акчаларын баш бүлүченең яки бюджет акчаларын башка алучының үтенечнамәсе буенча чыгымнарны блоклауга китергән соңғы шартларны үтәгәннән соң гына юкка чыгарыла.

Статья 42. Бюджет йөкләмәләренең лимитларын үзгәрту

1. Бюджет йөкләмәләренең лимитларын үзгәрту түбәндәге очрактарда мөмкин:

- бюджет ассигнованиеләре үзгәрешләре;

- чыгымнарны блокировкалау;

- билгеләнгән бюджет йөкләмәләренең лимитларын үтәүне кичектеру.

2. Бюджет акчаларын баш бүлүчеләр бюджет йөкләмәләре лимитларын бюджет йөкләмәләренең үзгәртелгән лимитлары гамәлдә булган чорга 5 көннән дә соңга калмыйча үзгәртергә тиеш.

Статья 43. Жирлек бюджеты үтәлеше турында бюджет исәбе һәм хисап

1. Жирлек бюджетын үтәү барышында башкарыла торган барлык керемнәр, дефицитны финанслау чыганаклары, жирлек бюджеты чыгымнары, шулай ук операцияләр бюджет исәбенә алынырга тиеш.

2. Жирлек бюджеты үтәлеше тұрындағы хисап оператив, квартал саен, ярты еллық һәм еллық булырга мөмкін.

Жирлек бюджеты үтәлеше тұрындағы хисапларның бердәм методологиясе Россия Федерациясе Финанс министрлігі тарафынан билгеләнә.

Жирлек бюджеты үтәлеше тұрындағы еллық хисап жирлек Советы тарафынан расланырга тиеш.

Статья 44. Бюджет елы тәмамлануы

1. Финанс елы 31 декабрьдә тәмамлана.

2. Бюджет йөклөмәләренең лимитлары 31 декабрьдә гамәлдән чыга.

3. 25 декабрьдән соң акчалата йөклөмәләрне кабул итү рөхсәт ителми.

Муниципаль берәмлек кабул ителгән һәм расланган акчалата йөклөмәләрне елның соңғы эш көненә кадәр түләргә тиеш.

4. Бюджет учреждениеләре тарафынан эшкуарлық эшчәнлегеннән алынған һәм 31 декабрьгә файдаланылмаган акчалар шул ук суммаларда тиешле бюджет учреждениеләренә яңа ачылған шәхси счетларга күчерелә.

5. Кабул ителгән акча йөклөмәләре буенча операцияләр тәмамланғаннан соң, жирлек бюджетының бердәм счетында калған акчалар Чираттагы финанс елы башына калған акчалар сыйфатында исәпкә алынырга тиеш.

Статья 45. Бюджет хокук бозулары өчен җаваплылық

1. Авыл жирлеге бюджет хокук бозулары өчен җаваплылық Россия Федерациясе бюджет законнарында каралған нигезләр һәм рәвешләр буенча башкарыла.

